

Rozdział 1

Schemat zdania ze spójką -이다 (być KIM / CZYM), 아니다 (nie być KIM / CZYM)

1. Schemat zdania ze spójką -이다 (być KIM / CZYM), 아니다 (nie być KIM / CZYM) • 1.1. Zdanie oznajmujące twierdzące (N1 -이/가 N2 -입니다. N1 jest/są N2 – identyfikacja przedmiotów, osób) • **Nowe słówka:** • 1.1.1. Zdanie oznajmujące twierdzące (N1 -이/가 N2 -입니다. N1 jest/są N2 – identyfikacja miejsc) • **Nowe słówka** • 1.2. Zdanie oznajmujące przeczące (N1 -이/가 N2 -이/가 아닙니다. „N1 nie jest/są N2.”) • **Nowe słówka:** • 1.3. Zdanie pytajne (N1 -이/가 N2 -입니까/아닙니까? Czy N1 jest/są/nie jest/nie są N2?) • 1.3.1. Pytanie rozstrzygnięcia • 1.3.2. Pytanie uzupełnienia • **Nowe słówka** • 1.4. Zaimki (이, 그, 저, 이것, 그것, 저것, 여기, 거기, 저기) • 1.4.1. Zaimki rzeczowne wskazujące • 1.4.2. Zaimki przymiotne wskazujące • 1.4.3. Zaimki osobowe • 1.4.4. Zaimki dzierżawcze • **Nowe słówka** • 1.5. Końcówka -은/는 – wykładnik tematu zdania • 1.6. Krótkie dialogi • 1.6.1. Pytania rozstrzygnięcia i odpowiedzi na pytania rozstrzygnięcia • 1.6.2. Pytania uzupełnienia i odpowiedzi na pytania uzupełnienia • **Nowe słówka**

Spośród koreańskich schematów zdania w pierwszej kolejności omówimy schemat ze spójką -이다 (zdanie oznajmujące twierdzące), jej leksykalnym przeczeniem 아니다 (zdanie oznajmujące przeczące) oraz formy pytajne twierdzące i przeczące. Poza tym w rozdziale pierwszym poznamy podstawowe zaimki, podstawową funkcję końcówki -은/는 (zob. 6.10.3. **Końcówka specjalna** -은/는) oraz poćwiczymy krótkie dialogi oparte na tym schemacie zdania.

Spójka -이다 [(zob. 1.1. **Zdanie oznajmujące twierdzące (N1 -이/가 N2 -입니다. N1 jest/są N2 – identyfikacja przedmiotów, osób)**)] jest charakterystycznym typem orzeczenia zdaniowego w języku koreańskim i odznacza się szerszym zakresem użycia niż w języku polskim. Schemat zdania ze spójką -이다 przede wszystkim służy do wyrażania znaczenia identyfikacji osób, obiektów i miejsc oraz do wskazania przynależności do zbioru bądź kategorii.

1.1. Zdanie oznajmujące twierdzące (N1 -이/가 N2 -입니다. N1 jest/są N2 – identyfikacja przedmiotów, osób)

N1 -이/가 N2 -입니다 to jeden z podstawowych schematów koreańskiego zdania oznajmującego [zob. **Komentarz I. Podstawowa typologia zdań koreańskich (zdania oznajmujące, pytajne, rozkazujące, zachęcające, wykrzyknienia)**]. Najpierw poznamy jego podstawową odmianę składającą się z rzeczownika lub zaimka rzeczownego bądź osobowego N1 z końcówką -이/가 (podmiot) oraz z orzeczenia imiennego, czyli rzeczownika N2 z formą spójki -이다, czyli -입니다, która tutaj jest honoryfikatywna formalnie grzeczna (zob. **2.2. Końcówka czasownikowa i przymiotnikowa -습니다/습니다**) w czasie teraźniejszym (zob. **Tom II, 7. Kategoria czasu i funkcje jej wykładników gramatycznych**). Schemat ten służy do identyfikacji podmiotu N1 i rzeczownika N2 i można go przetłumaczyć na język polski jako „N1 jest N2” bądź „N1 są N2”. W języku koreańskim nie występuje osobna gramatyczna kategoria liczby, więc omawiany tutaj schemat zdania można tłumaczyć na polski w liczbie pojedynczej lub mnogiej. W koreańszczyźnie jest wprawdzie wykładnik mnogości -들 (zob. **Komentarz XI. Wykładnik mnogości -들**), ale nie ma on charakteru obligatoryjnego, lecz stosowany jest jedynie wtedy, gdy nadawca chce podkreślić, że dany obiekt jest, jego zdaniem, w dużej liczbie.

■ Podmiot N1

W funkcji podmiotu N1 w schemacie N1 -이/가 N2 -입니다 służącym do identyfikacji przedmiotów i osób oraz wskazania przynależności do zbioru bądź kategorii mogą wystąpić rzeczowniki, zaimki i liczebniki nazywające przedmioty i ludzi, lecz na wstępnym etapie nauki języka koreańskiego podajemy tu najbardziej podstawowe konstrukcje z zaimkami wskazującymi rzeczownikami typu 이것 „to, ta rzecz/te rzeczy, obiekt/obiekty w sferze nadawcy”, 그것 „to/tamto, ta/tamta rzecz/rzeczy, obiekt/obiekty w sferze adresata”, 저것 „tamto, tamta rzecz/rzeczy, obiekt/obiekty poza sferą nadawcy i adresata”, zaimkami osobowymi typu 저 „ja”, 우리 „my” (więcej o zaimkach zob. **1.4. Zaimki (이, 그, 저, 이것, 그것, 저것, 여기, 거기, 저기)** oraz **Komentarz II. Zaimki osobowe w koreańszczyźnie**) bądź rzeczownikami osobowymi, które nie odnoszą się

do osób starszych czy o wyższym statusie społecznym. W koreańszczyźnie w zdaniach z podmiotem, który nazywa kogoś starszego i powszechnie godnego szacunku stosuje się wykładniki honoryfikatywności ze względu na podmiot zdania, które zostaną przedstawione w **Tomie II, 10. Honoryfikatywność i jej wykładniki**.

Tak więc podmiot N1 może wystąpić w omawianym tu schemacie zdania w pierwszej osobie (zaimki 저 „ja”, 우리 „my”) i w trzeciej osobie (zaimki 이것, 그것, 저것, rzeczowniki nazywające przedmioty i rzeczowniki osobowe). W zdaniach z podmiotem w drugiej osobie instynktowne i naturalne wydaje się zastosowanie zaimka drugiej osoby, lecz we współczesnym języku koreańskim nie ma odpowiednio grzecznej formy tego zaimka. Zwyczajowo stosuje się w funkcji podmiotu imię, rzadziej imię i nazwisko bądź nazwisko adresata wraz z rzeczownikiem tytułarnym 씨 (rzeczownik niesamodzielny, zależny, zob. **Komentarz III. Rzeczowniki w koreańszczyźnie**), co można uznać za odpowiednik polskiego „pan/pani” (np. 카시아 씨, 아담 씨). W przypadku Koreańczyków w tej funkcji rzadko występuje samo koreańskie nazwisko, ponieważ taki zwrot może też być stosowany wobec osób podległych lub stojących niżej w hierarchii służbowej. By uniknąć tego rodzaju klasyfikacji adresatów najlepiej dodać 씨 do koreańskiego imienia bądź imienia i nazwiska (np. 철수 씨, 김하늘 씨). Z kolei koreańskie nazwisko z przyrostkiem 씨, pisane łącznie, oznacza ród, rodzinę (np. 김씨 „ród Kimów”). Nie można jednak stosować rzeczownika tytułarnego 씨 w stosunku do osób starszych, czy stojących wyżej w hierarchii, ponieważ w takiej sytuacji stosowane są nazwy funkcji, ról społecznych itd. Ponadto w grzecznościowych standardach koreańszczyzny zaleca się, aby w zdaniu, w którym podmiot jest równocześnie adresatem wypowiedzi i jest w zdaniu oznaczony przez 씨, równolegle wprowadzać orzeczeniowe wykładniki honoryfikatywności, czyli grzeczność w stosunku do takiego adresata powinna być wyrażona również końcówką honoryfikatywną w orzeczeniu (zob. **Tom II, 10. Honoryfikatywność i jej wykładniki**). Z tego względu możemy przyjąć tutaj, że w zdaniach drugoosobowych podmiot jest domyślny, czyli nie jest sygnalizowany żadnym wykładnikiem. Z kolei w zdaniach trzeciosobowych można o osobach młodszych, albo zaprzyjaźnionych i w podobnym wieku opuszczać rzeczownik tytułarny 씨, np. 미하우, 철수, 오보람, które to podejście zostało zastosowane w tym podręczniku.

W naturalnych wypowiedziach, zwłaszcza dialogowych, podmiot N1, który pełni równocześnie funkcję tematu zdania, często bywa opuszczany (tzw. elipsa tematu **6.10.3. Kończówka specjalna** -은/는), a wnioski co do podmiotu zdania uczestnicy konwersacji wysnuwają na podstawie kontekstu bądź sytuacji. Elipsa tematu jest bardzo często spotykanym zjawiskiem w języku

koreańskim, zwłaszcza w języku mówionym, i jest uważana za przejaw wysokiego stopnia zależności kontekstowej zdań koreańskich.

■ Końcówka rzeczownikowa -이/가

-이/가 to końcówka rzeczownikowa (zob. **rozdział 6. Podstawowe końcówki rzeczownikowe, Komentarz III. Rzeczowniki w koreańszczyźnie**), która jest wykładnikiem mianownika, a w omawianym tutaj schemacie zdania komunikuje podmiot. Końcówka ta jest dwuwariantowa i przyjmuje postać -가 po rzeczownikach czy zaimkach zakończonych samogłoskowo, natomiast po rzeczownikach czy zaimkach kończących się spółgłoską – -이. Dodanie końcówki do rzeczownika, czyli tematu fleksyjnego (deklinacyjnego) (zob. **Komentarz III. Rzeczowniki w koreańszczyźnie**), zazwyczaj nie powoduje zmian w samym temacie, ale są nominalne części mowy, których temat w połączeniu z końcówką -이/가 przyjmuje inną postać. Przykładem może być zaimek osobowy 저 „ja”, który w postaci 저가 funkcjonuje wyłącznie w języku potocznym i nie jest uważany za formę poprawną. Poprawna forma to 제가.

PRZYKŁADY Rzeczowniki i zaimki z końcówką -이/가 (N -이/가)

– temat samogłoskowy

딸기 – 딸기가
 마리아 – 마리아가
 미하우 – 미하우가
 사과 – 사과가
 샌드위치 – 샌드위치가
 아로니아 – 아로니아가
 우리 – 우리가
 저 – 제가
 차 – 차가
 커피 – 커피가
 포도 – 포도가
 폴란드 – 폴란드가
 한국어 – 한국어가

– temat spółgłoskowy

그것 – 그것이
 꽃 – 꽃이
 독일 – 독일이

볼펜 – 볼펜이
 사람 – 사람이
 선생님 – 선생님이
 아이스크림 – 아이스크림이
 이것 – 이것이
 저것 – 저것이
 책 – 책이
 학생 – 학생이
 한국 – 한국이

■ Orzecznik N2

W stosunku do N2 w tym schemacie zdania stosuje się takie same ograniczenia jak w przypadku N1. N2 pełni tu funkcję orzecznika, czyli łączy się bezpośrednio z -입니다. Orzecznikiem nazywamy tę część orzeczenia imiennego, która łączy się z łącznikiem -입니다.

■ -입니다 (spójka -이다)

-입니다 to odmieniona [forma honoryfikatywna formalnie grzeczna (zob. 2.2. **Końcówka czasownikowa i przymiotnikowa** -습니다/습니다), czas teraźniejszy] forma spójki -이다 „być KIM/CZYM”, którą można tłumaczyć na język polski jako „jestem, jesteście, jest, są, jesteście KIM/CZYM”. Tak odmieniona spójka -이다 nie może wystąpić w zdaniu, w którym podmiot odnosi się do kogoś starszego i/lub o wyższym statusie społecznym. Forma -입니다 łączy się bezpośrednio (również w zapisie) z rzeczownikiem N2 i pełni rolę łącznika w orzeczeniu imiennym. Spójka ta nie może w zdaniu wystąpić bez orzecznika N2, natomiast samo N2 -입니다 w koreańszczyźnie jest uznawane za poprawne zdanie z podmiotem domyślnym (elipsa tematu). Takie zdania są poprawne i często spotykane zarówno w stylu mówionym jak i pisanym.

PRZYKŁADY Rzeczownik ze spójką -입니다 (N -입니다)

- ① 학생입니다.
- ② 커피입니다.
- ③ 차입니다.
- ④ 샌드위치입니다.
- ⑤ 한국어입니다.

-이다 przyjęło się nazywać „spójką” w dydaktyce języka koreańskiego, lecz w samej Korei językoznawcy zaliczają -이다 do przymiotników, ostatnio

zaś coraz powszechniej człon ten nazywany jest rzeczownikową końcówką (zob. **rozdział 6. Podstawowe końcówki rzeczownikowe**), której funkcją jest zaliczanie do zbioru czy przypisywanie kategorii bądź wyszczególnianie cech podmiotu. -이다 jako końcówka podlega prawie takiej samej koniugacji, jak koreańskie przymiotniki. Z kolei termin „spójka” (również *copula*, kopula, łącznik) odnosi się do czasownika łącznikowego, który jest częścią orzeczenia imiennego. Z dydaktycznego punktu widzenia warto pozostać przy tradycyjnej terminologii i -이다 nazywać spójką, ponieważ wyłącznie -이다 może w koreańskim tworzyć orzeczenie imienne, a odmiana tego członu nie jest ani typowo czasownikowa, ani typowo przymiotnikowa.

Konstrukcja N1 - 이/가 N2 -입니다 stosowana jest przy identyfikacji przedmiotów i ludzi oraz przy zaliczaniu do zbioru w zdaniach typu 이것이 사과입니다. „To (ta rzecz blisko mnie) jest jabłko”, 제가 대학생입니다. „Jestem studentką”, 카시아가 폴란드 사람입니다. „Kasia jest Polką”. Konstrukcja ta sprawia nieco trudności Polakom uczącym się koreańskiego, zwłaszcza na początkowym etapie nauki, ponieważ jest mylona z „być” w znaczeniu „znajdować się, przebywać, być usytuowanym GDZIE”, a różnice omówione zostaną w rozdziale 5. **Schemat zdania z 있다/없다.**

Należy tu wspomnieć, że w stylu potocznym omawiany tu schemat zdania występuje rzadziej niż N1 -은/는 N2 -입니다 (zob. 1.5. **Kończówka -은/는 – wykładnik tematu zdania**), ponieważ jednak N1 -이/가 N2 -입니다 jest schematem wyjściowym, na który nakładana jest końcówka -은/는, zatem jest omówiony w pierwszej kolejności. Omawiane tu zdania nie mogą więc zostać uznane za niepoprawne, ponieważ w odpowiednim kontekście nie wzbudzają żadnych wątpliwości co do ich poprawnego charakteru.

Na koniec warto dodać, że jak wyżej zostało wyjaśnione, w funkcji N1 zazwyczaj występują zaimki, a w funkcji N2 rzeczowniki, ale odwrotna sytuacja, czyli rzeczowniki w funkcji N1 i zaimki w funkcji N2 również jest możliwa w specyficznych kontekstach, powiązanych z uwydatnieniem znaczenia przynależności do kategorii bądź zbioru np. 토마토가 이것입니다. „Pomidor to jest to/ta rzecz.” (a nie tamto/tamta rzecz).

PRZYKŁADY Zdania oznajmujące twierdzące w schemacie N1 -이/가 N2 -입니다 (N1 jestem/jesteśmy/jest/są N2)

- ① 우리가 학생입니다.
- ② 이것이 책입니다.
- ③ 그것이 커피입니다.
- ④ 그것이 아로니아입니다.

- ⑤ 저것이 아이스크림입니다.
- ⑥ 제가 학생입니다.
- ⑦ 철수가 한국 사람입니다.
- ⑧ 우리가 폴란드 사람입니다.
- ⑨ 이것이 사과입니다.
- ⑩ 이것이 차입니다.
- ⑪ 쿼리 부인이 폴란드 사람입니다.
- ⑫ 폴란드 사람이 저입니다.

Intonacja zdania oznajmującego jest lekko opadająca, a kontur intonacyjny orzeczenia zaprezentowany jest poniżej.

Rysunek 1. Kontur intonacyjny orzeczenia w zdaniu oznajmującym.

ĆWICZENIA

Proszę uzupełnić puste miejsca końcówką -이/가 oraz spójką -입니다.

이것 ___ 차 ___. ⇒ 이, 입니다

- 1. 저 ___ 한국 사람 _____.
- 2. 카시아 ___ 폴란드 사람 _____.
- 3. 저것 ___ 책 _____.
- 4. 우리 ___ 한국 사람 _____.
- 5. 수미 ___ 한국 사람 _____.
- 6. 이것 ___ 사과 _____.
- 7. 그것 ___ 한글 _____.
- 8. 저것 ___ 커피 _____.
- 9. 마리아 ___ 학생 _____.
- 10. 저것 ___ 홍차 _____.
- 11. 한스 ___ 독일 사람 _____.
- 12. 저 ___ 선생님 _____.
- 13. 우리 ___ 폴란드 대학생 _____.
- 14. 이것 ___ 딸기 _____.
- 15. 율카 ___ 폴란드어 선생님 _____.
- 16. 철수 ___ 한국어 선생님 _____.
- 17. 저것 ___ 볼펜 _____.

18. 이것 __ 아이스크림 ____.
 19. 존 __ 미국 사람 ____.
 20. 이것 __ 포도 ____.

■ Nowe słowa

그것 – ta/tamta rzecz, te/tamte rzeczy (obiekt/obiekty blisko adresata; obiekt/obiekty znane adresatowi i nadawcy)

꽃 – kwiat/kwiaty (część rośliny, roślina)

대학생 – student/studenci/studentka/studentki

독일 – Niemcy (państwo)

독일 사람 – Niemiec/Niemcy/Niemka/Niemki

딸기 – truskawka/truskawki (roślina, owoc)

미국 – Stany Zjednoczone Ameryki (państwo)

미국 사람 – Amerykanin/Amerykanie/Amerykanka/Amerykanki

볼펜 – długopis/długopisy (z ang. *ball pen*)

사과 – jabłko/jabłka (owoc)

사람 – człowiek/ludzie, osoba/osoby

샌드위치 – kanapka/kanapki (chleb, bułka z dodatkami) (z ang. *sandwich*)

선생님 – 1. nauczyciel/nauczyciele/nauczycielka/nauczycielki 2. pan/pani

3. forma adresatywna wobec osób starszych i powszechnie szanowanych

씨 – pan/pani (rzeczownik tytułarny)

아니다 – nie być KIM/CZYM

아로니아 – aronia (z pol. *aronia*)

아이스크림 – lody (do jedzenia) (z ang. *ice cream*)

우리 – 1. my 2. nasz/nasza/nasze/nasi

이것 – ta rzecz/te rzeczy (obiekt/obiekty blisko nadawcy)

이다 – być KIM/CZYM

저 – ja (zaimek osobowy, modestywny)

저것 – tamta rzecz/tamte rzeczy (obiekt/obiekty poza sferą nadawcy i adresata)

차 – herbata, herbatka, napar

차 – pojazd/pojazdy, samochód/samochody

책 – książka/książki (publikacja)

커피 – kawa (napój, nasiona kawowca, zmielone nasiona kawowca) (z ang. *coffee*)

퀴리 부인 – Maria Skłodowska-Curie

포도 – winogrono/winogrona (roślina, owoc)

폴란드 – Polska (państwo)

폴란드 사람 – Polak/Polacy/Polka/Polki
 폴란드어 – język polski
 학생 – uczeń/uczniowie/uczennica/uczennice, student/studenci/student-
 ka/studentki
 한국 – Korea (Republika Korei)
 한국 사람 – Koreańczyk/Koreańczycy/Koreanka/Koreanki
 한국어 – język koreański
 홍차 – czarna herbata (napój) (*dosł.* czerwona herbata)

1.1.1. Zdanie oznajmujące twierdzące (N1 -이/가 N2 -입니다. N1 jest/są N2 – identyfikacja miejsc)

Schemat zdaniowy N1 -이/가 N2 -입니다 może być również stosowany do identyfikacji miejsc czy wskazywania ich przynależności do zbioru bądź kategorii. Wtedy zazwyczaj N1 to zaimki wskazujące rzeczowne miejsca (여기 „tutaj, miejsce w sferze nadawcy”, 거기 „tu/tam, miejsce w sferze adresata”, 저기 „tam, tam dalej, miejsce poza sferą nadawcy i adresata”) lub rzeczowniki oznaczające miejsca, a N2 – rzeczowniki nazywające miejsce. W miejscu N2 również może jednak pojawić się zaimek rzeczowny miejsca, a w miejscu N1 – rzeczownik nazywający miejsce. Podobnie jak przy identyfikacji przedmiotów i ludzi, podmiot N1 (podmiot zdania) często bywa opuszczany (tzw. elipsa podmiotu/tematu). Jednakże np. zdanie 이것이 집입니다. w niektórych kontekstach, np. jeśli obiektem, o którym jest mowa w zdaniu jest zdjęcie czy rysunek domu, również można uznać za poprawne.

W tłumaczeniu na język polski można tu zastosować zaimki rzeczowne obiektu typu: to, tamto lub miejsca: tu, tam. np. 저기가 산입니다. „To (tam daleko) to góry./Tam są góry.” [*dosł.* „Tamto miejsce/tamta rzecz (widoczna tam daleko) to są góry.”], 여기가 폴란드입니다. „Tu jest Polska.”, 여기가 도서관입니다. „To (tu, gdzie jestem/jesteśmy) jest biblioteka.” czy 저기가 서울입니다. „To (tam, gdzie jest adresat) to Seul.”. Należy jednak pamiętać, że omawiany tu schemat zdania nie służy do określania lokalizacji, lecz do identyfikacji. Schemat służący do określenia położenia omówiony jest w rozdziale 5. Schemat zdania z 있다/없다 [zob. 5.2. Zdanie oznajmujące twierdzące (N1 -이/가 N2-에 있다)].

PRZYKŁADY Zdania oznajmujące twierdzące w schemacie N1 -이/가 N2 -입니다. (N1 jest/są N2 – identyfikacja miejsc)

- ① 여기가 학교입니다.
- ② 저기가 집입니다.